

A FEHÉR GÓLYA FÉSZKELÉSE JAPÁNBAN

Dr. KURODA NAGAMICHI, Tokyo.

NEM is olyan régen, még igen gyakori fészkelőmadár volt Japánban a fehér gólya (*Ciconia ciconia boyciana*), hiszen még Tokyo városában is költött a házak és templomok tetőin; az újabb időkben azonban a folytonos üldözés miatt már majdnem teljesen kipusztult Japánból; éppúgy, mint a daru.

Ma az utolsó fészkelőhelyük Idzushigunban van, Hondo tartományban, amit népiesen »Tsuruyama«-nak, daruhegynek neveznek. Itt kb. 20–30 pár fészkel évről-évre. Míg az európai fehér gólyák vonulnak, addig ezek nálunk nagyobbrészt egész éven át itt maradnak.

Tsuruyamat, e ritka madarak fészkelőhelyét, 1921 március 3 óta a japán kormány védett területnek, nemzeti emlékeknek nyilvánította.

Míg a darvak a földre készítik fészkeiket, addig ezek a gólyák fenyőfák csúcsaira rakják a lapos, 1 m átmérőjű fészkeiket. 3–5 fehér 76×58 mm nagyságú tojást tojnak. A költési idő márciusban kezdődik s tart június végéig. Általában állati táplálékkal, rovarokkal, kisebb halakkal, békákkal csúszómászókkal, mezei egerekkel élnek. Amíg a darvaknak erős hangjuk van, addig ezek csak a költési időben szoktak nagy csőrükkel kelepelni.

Hála az újabb idők védelmi intézkedéseinek, e kedves madarak száma lassan gyarapodik.

A RÉTI PIPIS (ANTHUS PRATENSIS L.) ÉS A CSÍKOSFEJŰ SITKE (ACROCEPHALUS AQUATICUS GM.) FÉSZKELÉSE MAGYARORSZÁGON

RADETZKY DEZSŐ, Székesfehérvár

KUTATÁSAIM révén ismét két — nálunk eddig még nem talált — madárfaj fészkeléséről számolhatok be teljes bizonyossággal: az egyik a réti pipis, a másik a csíkosfejű sitke.

A réti pipis vonuláskor szép számmal látható. Kisebb-nagyobb csapatokba verődve, már kora tavasszal megjelenik a nedves, pocsolyás réteken, a bíbicek társágában. Tavaszti sárszalonkázásunk alkalmával heteken át találkozhatunk ilyen csapatokkal, — nem kis bosszankodásunkra — mert csaknem lábunk alól kelve szárnyra, »szit-szit-szit« kiáltásukkal megzavarják a rétek csendjét s felriasztják a rejtőzködő madárságot. Életviszonyainak megfelelő, alkalmas helyen e fajt még késő tavasszal is megfigyelhetjük, de hazánkban való fészkelésének nyomát sem az irodalomban, sem zoológiai kollektciókban nem találtam.

Hosszas kutatás után, Petrásovits Lajos barátom közreműködése lehetővé tette számomra azt, hogy e madár csonka fészkeljéhez jutottam Szarvason 1927 június 14-én. (3 db friss tojás.) A csinos fészkek a Holt-Körös egyik ingoványos területén, az úgynevezett Anna-liget mellett, igen rejtett helyen, sűrű bozót aljában, közvetlenül a földön feküdt, száraz levélhalmazzal körülvéve. A tulajdonképeni fészkek fűszálakból, apróbb gyökerecskékből, szörből és kevés mohából készült. A tojások alakja feltűnően hosszúkas. Alapszínük sárgás, szennyesen vörhenyes; sűrű pettyezésük barnásszürke és szürkésbarna. A pettyek néha némi halvány karcszerű rajban olvadnak össze. Az egész tojás — alakját kivéve — némileg a parlagi

pipisére (*Anthus campestris* L.) emlékeztet, csak ennél jóval kisebb. Méretek: 20.5×13.5 , 19.9×13.0 , 19.1×12.7 mm.

A csíkosfejű sitke (*Acrocephalus aquaticus* Gm.) magyarországi fészkelése is eddigelé ismeretlen volt. Ahol sok a foltos sitke (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) ott valószínű ennek a csíkosfejű sitkének az előfordulása is. Ez a foltos sitkénél valamivel kisebb. Jellegzetes ismertetője a fején hosszan végigfutó három világos-sárga és két fekete csík.

Néha kiül a kecskerágófűz és sás végére. Egy-egy ilyen alkalommal látcsöveimmel többször szemügyre vehettem madaramat úgy Tárnokon (Fejér m.), a Benta-patak menti mocsár sűrű, avas, csuhis, sásos nádasainak szélén, mint Tápióbicskén (Pest m.), a Tápió-patak mentén. Fészkére Tárnokon bukkantam 1926 május 21-én, az előbb már vázolt helyen. A fészek a nedves, totyogós földtől 30 cm-nyire, az előző évi és a friss sáslevelek közé épült, fenekével a törmelékes aljazathoz érve s a foltos sitkéjére (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) emlékeztet, de lényegesen kisebb. A tojás szintén kisebb a foltos sitke tojásánál s alakja majdnem gömbölyű. Alapszínük világoszöldesbarna. Pettyezésük alig észrevehetően, lehetőszerűen finom. Egy, vízzel is eltüntethető, hajszálnál is vékonyabb barnás karcolás három tojáson még most is látható. A fészekalj egyébként teljes: öt tojásból áll. A tojások méretei: 15.6×12.1 , 15.4×12.1 , 15.3×12.9 , 15.5×11.8 , 15.6×12.0 mm.

NESTING OF THE MEADOW-PIPIT
(*ANTHUS PRATENSIS* L.)
AND THE AQUATIC-WARBLER
(*ACROCEPH. AQUATICUS* GM.)
IN HUNGARY

By DESIDER RADEZKY, Székesfehérvár

AS A RESULT of my researches I am able to give an account with absolute certainty of two bird species, hitherto not known in Hungary; the Meadow-Pipit and the Aquatic-Warbler.

The Meadow-Pipit can be seen in large flocks at the time of migration. Already at the beginning of spring they appear in smaller or larger flocks on the damp, marshy meadows accompanied by the Lapwings. They are very annoying because, so to say, rising from beneath our feet, they disturb the quiet of the meadows and alarm the hidden realm of birds. In places suitable to the conditions of their life we may observe these birds at the end of spring as well, but no trace of their nesting in Hungary can be found in any of the zoological collections nor is anything mentioned about it in the relevant literature.

After long and tiresome researches the co-operation of my friend, Louis Petrásovits, enabled me to get hold of a nest in Szarvas (3 fresh eggs) on June 14th 1927. The neatly built tiny nest was lying in a well hidden place on the ground underneath a thick bush, covered up with dry leaves in one of the marshy districts of the Holt-Körös, near the so-called Anna-Liget. The nest proper was made of grass, tiny roots, animal hair and some moss. The eggs are of a conspicuously long shape. Their basic colour is yellowish of a brown-reddish tint closely dotted with greyish-brown spots, here and there melting into something like a design. The egg on the whole reminds one of the Tawny-Pipit's egg (*Anthus campestris* L.) save their shape but it is considerably smaller. The measurements of the eggs were: 20.5×13.5 ; 19.9×13 ; 19.1×12.7 mm.

Also the Aquatic-Warbler's (*Acrocephalus aquaticus* GM.) nesting in Hungary has hitherto been unknown. In places where there are many Sedge-Warblers the occurrence of the Aquatic-Warbler is most probable. Latter is

somewhat smaller than the Sedge Warbler, its characteristic mark being three light yellow and two black stripes running lengthwise on its head.

Sometimes it can be seen rocking to and fro on the tip of a sedge or sallow. At one or two of such occasions I was able to watch my bird through a field-glass at Tárnok (County of Fejér) on the old sedge reed-banks of the marshland alongside the Benta-brook, as well as in Tápió-Bicske (County of Pest) on the shores of the Tápió brook. I discovered its nest at Tárnok at the above described place on the 21st May 1926.

The nest was built in a distance of about 30 cm from the damp slippery shore among fresh and dry sedge leaves with its bottom touching the ground. It looks very much like the Sedge Warbler's (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) nest, but it is somewhat smaller. Also the eggs are smaller than the Sedge Warbler's egg and are almost round. Their basic colour is a light-greenish-brown with a very fine, hardly perceptible dotting. A very thin brownish line which can be easily eliminated with water, is still visible on three eggs. The nest contained five eggs of the following measurements: 15.6×12.1 ; 15.4×12.1 ; 15.3×12.9 ; 15.5×11.8 ; 15.6×12 mm.

DAS BRÜTEN DES WIESENPIEPERS (*ANTHUS PRATENSIS* L.) UND DES BINSENROHRSÄNGERS (*ACROCEPHALUS AQUATICUS* GM.) IN UNGARN

Von DESIDERIUS RADEZKY, Székesfehérvár

MEINEN Nachforschungen ist es endlich geglückt, diese beiden, in Ungarn bisher noch nicht brütend gefundenen Arten, als Brutvögel dieses Landes festzustellen.

Der Wiesenpieper ist während der Zugzeit häufig anzutreffen. In Gesellschaft der Kiebitze erscheint er in kleineren

oder grösseren Flügen bereits zeitig im Frühlinge auf den nassen Wiesen und Morästen und wird um diese Zeit wochenlang während der Bekassinenjagd aufgestöbert, nicht zum geringen Ärger der Jäger, da er mit seiner heiseren Stimme die verborgenen Vögel aufscheucht. An günstigen Stellen ist er noch spät im Frühjahr zu beobachten, doch fand ich über sein Brüten in unserer Vaterlande, weder in der Literatur, noch in den Eiersammlungen Aufzeichnungen.

Nach längerem Suchen, gelang es mir endlich, unter Mithilfe meines Freundes Ludwig Petrásovits, am 14. Juni 1927 in Szarvas zu einem unvollzähligem Gelege (3 frische Eier) zu kommen. Das Nest stand auf sumpfigem Boden neben dem Holt-Körös Flusse, im Gebüsch versteckt auf der Erde, von trockenem Laub umgeben. Es war aus Grashalmen, Würzelchen, Haaren und wenig Moos zusammengesetzt. Die Gestalt der Eier ist auffallend länglich, auf gelblichem, schmutzigrötlichen Grunde mit dichten graubraunen Punkten bedeckt, welche letztere stellenweise zu undeutlichen Strichelchen zusammenfliessen. Ausgenommen ihre Form, ähneln die Eier einigermaßen den Eiern des Brachpiepers, nur sind sie bedeutend kleiner. Sie messen: 20.5×13.5 , 19.9×13.0 , 19.1×12.7 mm.

Wo es viele Schilfrohrsänger (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) gibt, ist auch das Vorkommen des Binsenrohrsängers wahrscheinlich. Etwas kleiner als der Schilfrohrsänger ist er an den 3 hellen und 2 dunklen Streifen auf dem Kopf kenntlich.

Zuweilen setzt er sich auf die Spitze einer Salweide oder eines Riedgrases. In solchen günstigen Augenblicken konnte ich ihn öfters mit dem Fernglas, sowohl bei Tárnok (Kom. Fehér) in den Sümpfen des Benta-Baches, als auch bei Tápió-Bicske (Kom. Pest) entlang des Tápió-Baches, beobachten. Sein Nest entdeckte ich am 21. Mai 1926 in

den erwähnten Sümpfen bei Tárnok. Es war 30 cm vom nassen Boden, zwischen vor- und diesjährigen Seggen- schilfblättern, mit der Basis das Geniste berührend. Es ist dem Neste des Schilf- rohrsängers ähnlich, doch bedeutend kleiner. Auch die Eier sind kleiner und fast rund. Sie haben einen lichten grün- lich braunen Grund mit kaum bemerk- baren Punkten. Eine, mit Wasser ab- waschbare, sehr feine braune Strichelung ist an 3 Eiern noch jetzt zu bemerken. Eiermasse: 15·6×12·1, 15·4×12·1, 15·3× 12·9, 15·5×11·8, 15·6×12·0 mm.

LA NIDIFICAZIONE
IN UNGHERIA DELLA PISPOLA
(ANTHUS PRATENSIS L.)
E DEL PAGLIAROLO
(ACROCEPH. AQUATICUS GM.)

Di DESIDERIO RADEZKY, Székesfehérvár

IN SEGUITO alle mie ricerche siamo in grado di dare conto con assoluta certezza sulla nidificazione di altre due specie di uccelli — finora ancora non visti in Ungheria —: l'uno è la pispola e l'altro è il pagliarolo.

Durante la migrazione si può osservare un buon numero di pispole. Riunite in gruppi più o meno numerosi esse si presentano in compagnia delle pavoncelle sull'inizio della primavera sui prati umidi e pantanosi. In occasione delle caccie primaverili alle beccaccini si possono incontrare per delle settimane simili gruppi — e cioè non senza nostro dispetto — poichè prendono il volo quasi sotto i nostri piedi e con le loro grida di »sit-sit-sit« turbano il silenzio dei campi e allarmano gli uccelli che vi si nascondono. In luogo adatto e corrispondente alle sue condizioni di vita questa specie può essere osservata anche a primavera inoltrata, ma circa la sua nidificazione in Ungheria non ho trovato nessuna traccia nè nella letteratura nè nelle collezioni zoologiche.

Dopo lunghe ricerche la collabora-

zione dell'amico Luigi Petrásovits m'ha reso possibile di trovare il 14 giugno 1927 a Szarvas la parte inferiore d'un nido monco di quest'uccello (tre uova fresche). Il grazioso nido giaceva in uno dei terreni paludosi dell'Holt Kőrös, presso il cosiddetto Anna-liget, in luogo assai nascosto nel fondo d'un folto cespuglio, quasi a terra, circondato di foglie secche. Il nido propriamente detto era preparato da fili d'erba, da minuscole radici, da peli e da un po' di muschio. Le uova hanno un formato sorprendentemente lungo. Il colore base è giallognolo insudiciato di rosso, con fitte macchie brune e grigie. Talvolta le macchie si fondono in una specie di pallido disegno di incisione. L'uovo — a prescindere dal formato — ricorda quello del calandro (*Anthus campestris* L.), ma è ben più piccolo di questo. Misure: 20·5×13·5, 19·9×13, 19·1×12·7 mm.

Finora anche la nidificazione in Ungheria del pagliarolo (*Acrocephalus aquaticus* Gm.) era ignota. Dove i forapaglia (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) sono numerosi ivi è verosimile anche la presenza del pagliarolo. Quest'ultimo è un po' più piccolo del forapaglia. Suoi caratteristici segni di riconoscimento sono tre striscie giallo-chiare e due striscie nere che scorrono lungo la testa.

Talvolta si mette a sedere sull'estremità del salice e della carice. In queste occasioni più volte potei osservare il pagliarolo col binocolo tanto sul limitare dei folti canneti della palude che si stende lungo il ruscello Benta presso Tárnok (prov. di Fejér) quanto a Tápió-bicske (prov. di Pest) lungo il ruscello Tápió. Rintracciai il suo nido a Tárnok il 21 maggio 1926 sul posto dianzi descritto. Il nido era costruito a 30 cm dalla terra umida e ammuffita tra foglie dell'anno precedente e fresche, raggiungendo con il fondo la parte calcinacea e ricorda il nido del forapaglia (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) ma di esso

ben più piccolo L'uovo pure è più piccolo a quello del forapaglia e la forma è quasi tonda. Il colore base è bruno-verde chiaro. Le macchie sono appena visibili e d'una incomparabile finezza. Una scalfitura bruna sottile più d'un capello, cancellabile anche coll'acqua è visibile ancora adesso su tre uova. Il nido è completo: è composto di cinque uova. Le misure delle uova sono le seguenti; 15.6×12.1 , 15.4×12.1 , 15.3×12.9 , 15.5×11.8 , 15.6×12 mm.

LA NIDIFICATION EN HONGRIE
DU PIPI DES PRÈS
(*ANTHUS PRATENSIS* L.)
ET DU BECFIN AQUATIQUE
(*ACROCEPH. AQUATICUS* GM.)

Par DÉsirÉ RADEtzKY, Székesfehérvár

A LA SUITE de mes investigations, je suis de nouveau à même de rapporter, en pleine certitude, des cas de nidification de deux espèces d'oiseau que jusque'ici on n'avait pas rencontré chez nous: je veux parler du Pipi des près et du Becfin aquatique.

Lors de ses migrations, le Pipi des près s'aperçoit en grand nombre. Rassemblée en troupes plus ou moins grands, elle apparait des le début du printemps dans les près humides et détremés, en compagnie du vanneau huppé. Au cours de nos chasses printanières à la bécasse, nous pouvons, pendant des semaines, rencontrer des vols de ce genre, ce dont nous n'étions pas enchantés, car prenant leur essor presque sous nos pieds, elles troublent de leur »sit, sit, sit« le silence des prairies et effarouchent les oiseaux en leur cachette. Cette espèce s'observe encore à la fin du printemps dans les lieux qui correspondent et sont appropriés à sa manière de vivre, mais qu'elle niche chez nous, c'est dont je n'ai trouvé trace ni dans la littérature spéciale, ni dans les collections zoologiques.

Après de longues recherches, la coopération de mon ami Louis Petrásovits

m'a permis de trouver à Szarvas, le 14 Juin 1927, le fond mutilé d'un nid de cet oiseau. (Il contenait 3 oeufs encore frais.) Ce jolie nid était posé à même le sol, au fond de broussailles très épaisses, en un lieu très caché, sur un des territoires défoncés du Holt Kőrös près du bois dit d'Anne. Il était entouré d'un tas de feuilles mortes. Le nid proprement dit consistait en brins d'herbes, en menues racines, en poils et en un peu de mousse. La forme oblongue des oeufs était frappante. Le fond en était jaunâtre, d'un roux sale, abondamment semé de points gris-brun et brun-gris. Par endroit, les points se fondent ensemble en un dessin rappelant une gravure effacée. L'ensemble de l'oeuf, — la forme excepté, — fait songer à celui du Pipi rousseline (*Anthus campestris* L.) sauf qu'il est beaucoup plus petit. Les dimensions en sont: 20.5×13.5 , 19.9×13 , 19.1×12.7 mm.

On ne connaissait non plus jusqu'ici aucun exemple de nidification en Hongrie du Becfin aquatique. (*Acrocephalus aquaticus* Gm.) Là, où le Becfin des joncs (*Acrocephalus schoenobaenus* L.) abonde, il est probable que se rencontre aussi le Becfin aquatique. Celui-ci est légèrement plus petit que le Becfin des joncs. Il se caractérise par les trois raies jaunes claires et les deux raies noires parant sa tête dans le sens de la longueur.

Parfois il se pose au bout des saules et des joncs. En pareilles occasions, j'ai plusieurs fois l'observer à l'aide de ma lorgnette, tant à Tárnok (Comitat de Fejér), au bord des roseaux épais, moisissés et pleins de joncs du marais qui longe le ruisseau Benta, qu'à Tápióbicske (Comitat de Pest) le long du ruisseau Tápió.

J'ai rencontré son nid à Tárnok, le 21 Mai 1926, dans le lieu décrit plus haut. Le nid était édifié de 30 cm du sol humide et détremé, au milieu des joncs frais, ou de l'année précédente, le fond atteignant la couche des débris, jonchant le sol. Il rappelait le nid du Becfin des

joncs (*Acrocephalus schoenobaenus* L.), mais en beaucoup plus petit. L'oeuf est aussi plus petit que celui du Becfin des joncs, et la forme en est presque ronde. Le fond est un vert-brun clair. Le pointillage en est presque imperceptible, étant léger, comme une haleine. On remarque

encore sur trois oeufs un léger sillon brunâtre, plus mince qu'un cheveu, et qu'on peut faire disparaître avec de l'eau. Pour le reste, le fond du nid est complet: il contient cinq oeufs, dont les dimensions sont: 15.6×12.1 , 15.4×12.1 , 15.3×12.9 , 15.5×11.8 , 15.6×12 mm.

MADÁRVÉDELMI KONFERENCIA

Írta: FÖLDVÁRY MIKSA, miniszteri tanácsos

Az 1930. évi február hó 15–20. napjain Osloban (Norvégia) tartandó nemzetközi vad- és madárvédelmi konferencia előkészítéseül a középeurópai államok képviselőinek részvételével szűkebbkörű vad- és madárvédelmi értekezletet tartottak 1929. évi január hó 23-án Neuhausban (Triestingtal, Alsó-Ausztria).

Az értekezlet általános vadvédelmi intézkedések keretén belül olyan madárvédelmi rendszabályoknak nemzetközi kimondását javasolta a jövő évben Osloban megtartandó nemzetközi konferenciának, melyek elsősorban vadóvás szempontjából nagyjelentőségűek és a vadászattal szorosabb kapcsolatban vannak.

Nevezetesen:

1. Az értekezlet az északi államokban érvényes vadászati törvények oly gyökeres módosítását és a tilalmi idő oly meghosszabbítását javasolja, mely az erdei szalonka rohamos megfogyatkozásának gátat vessen, mert az eddigi megfigyelések szerint nem annyira az olasz madárfogásban, sem a középeurópai szalonkahúzások alkalmával történt lelövésben kell a hosszúcsőrű szép madár gyérülését keresni, hanem főként a svéd vadászati viszonyokban.

2. Az északi madárhegyek táján megforduló hajósok brutális madárpusztításait minden eszközzel meg kell akadályozni.

3. Az osloi konferencia igyekezzék a nemzetek között olyan megállapodást létesíteni, melynek értelmében a madárvédelmet nemzetközi alapon szervezzék meg és azt egyöntetűen hajtsák végre.

4. Az élő éneklőmadarakkal (Waldvögel) való kereskedést, mely egyes országokban el van terjedve, meg kell tiltatni, mert jóllehet az éneklőmadárnak kalitkában való tartása kedves külsejével és szép énekével a lélekre nemesítőleg hat és a kedélyt vidítja, mindazonáltal, mivel a fogás alkalmával és a szállítás során a madarak nagy sokasága pusztul el és némely fajok egyedei a fogságot sem tűrik, a madárfogást megengedni nem szabad.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK. – KURZE MITTEILUNGEN.

Hósármányok Budapest környékén. Az idei szigorú télen ismét megjelentek a hósármányok hazánkban. Magam 1929 február 5-én Telkiről kaptam egy példányt, melyet a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményének ajándékoztam. Cerva Frigyes jelentése szerint a székesfővárosi Állatkertbe is került két példány a környékről.

DR. SZALÓKI NAVRATIL DEZSŐ.

Schneeammern in der Umgebung von Budapest. Im diesjährigen strengen Winter erschienen wieder einmal Schneeammern in Ungarn. Aus Telki bekam ich am 5. Februar 1929 ein Exemplar, das ich der Sammlung des Ung. National Museums übergab. Friedrich Cerva berichtet, dass auch der Tiergarten von Budapest 2 Exemplare aus der Umgebung der Hauptstadt erhielt.

DR. DESIDER NAVRATIL VON SZALÓK.